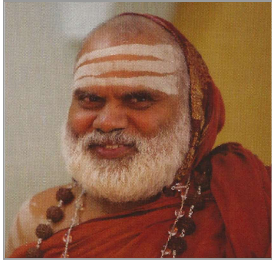

Voice of Jagadguru

advaitam paramanandam

an e-magazine on advaita

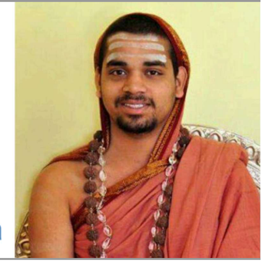

अनुग्रह भाषणम्

सर्व कर्मे ईश्वराला समर्पित करा

सर्व मानवांची अंतिम इच्छा मोक्ष प्राप्त करण्याची असते. त्यासाठी शास्त्रांनी अनेक साधना सांगितल्या आहेत. त्या म्हणजे: विवेक म्हणजेच शाश्वत आणि अशाश्वत यांतील भेद ओळखण्याची क्षमता, वैराग्य म्हणजेच अशाश्वत गोष्टींबद्दल अनासक्ती, मनावर नियंत्रण, ध्यान इत्यादी.

त्यापैकी, मनावर नियंत्रण ही एक महत्त्वाची साधना आहे. फार थोडे लोक लवकर मनावर नियंत्रण मिळवू शकतात. बहुतेकांना ते खूप कठीण वाटते. जेव्हा ते भगवद् ध्यानासाठी बसतात, तेव्हा त्यांचे मन भरकटते. भगवद्गीतेमध्ये भगवान श्रीकृष्ण लोकांना चिंता न करण्याचा उपदेश करतात आणि त्यांना सातत्यपूर्ण साधनेसाठी प्रोत्साहित करतात:

अथ चित्तं समाधातुं न शक्नोषि मयि स्थिरम् |

अभ्यासयोगेन ततो मामिच्छाप्तुं धनञ्जय ||

(जगद्गुरु शंकराचार्य परमपूज्य जेष्ट महासन्निधानम् श्री अभिनव विद्यातीर्थ महास्वामीजी आणि जगद्गुरु शंकराचार्य परमपूज्य महासन्निधानम् श्री श्री श्री भारती तीर्थ महास्वामीजी)

याचा अर्थ, जर तुम्ही तुमचे मन भगवंतावर स्थिर करू शकत नसाल तर पुन्हा पुन्हा प्रयत्न करा. काहींसाठी, तो व्यायाम देखील खूप कठीण आहे कारण मन प्रत्येक संभाव्य मार्गाने भटकू शकते. ज्यांना या समस्येने ग्रासले आहे त्यांच्यासाठी भगवान गीतेत पुन्हा सल्ला देतात:

अभ्यासेऽप्यसमर्थोऽसि मत्कर्मपरमो भव | मदर्थमपि कर्माणि कुर्वन् सिद्धिमवाप्स्यसि ||

म्हणजेच: “जर वारंवार प्रयत्न करूनही मनावर नियंत्रण ठेवता येत नसेल, तर देवाचे चिंतन करा आणि आपली सर्व कर्मे त्याला समर्पित करा. त्यामुळे तुम्हाला चित्तशुद्धी प्राप्त होईल.”

जो नेहमी देवाचे चिंतन करतो आणि आपली सर्व कर्मे त्याला समर्पित करतो, तो नेहमी समाधानी आणि आनंदी राहतो. त्याचे मन शांत असते. आपल्या गुरूंच्या कृपेने, तो टप्प्याटप्प्याने प्रगती करून मोक्ष प्राप्त करतो. हे तत्त्व समजून घेऊन सर्वांनी ते आचरणात आणावे, यासाठी आम्ही सर्वांना आशीर्वाद देतो.

-- जगद्गुरू शंकराचार्य, परमपूज्य महासन्निधानम् श्री श्री श्री भारती तीर्थ महास्वामीजी

कौपीनपञ्चकं

वेदान्तवाक्येषु सदा रमन्तो
भिक्षान्नमात्रेण च तुष्टिमन्तः ।
विशोकमन्तःकरणे चरन्तः
कौपीनवन्तः खलु भाग्यवन्तः ॥ १॥

वेदांताच्या गहन विचारांत सदैव मग्न असलेला,
भिक्षेच्या अन्नाच्या घासावरच सदैव संतुष्ट राहणारा,
दुःखमुक्त अंतःकरणाने निरंतर भ्रमण करणारा,
तो कौपीनधारी खरोखरच धन्य आहे. (१)

मूलं तरोः केवलमाश्रयन्तः
पाणिद्वयं भोक्तुममन्त्रयन्तः ।
कन्थामिव श्रीमपि कुत्सयन्तः
कौपीनवन्तः खलु भाग्यवन्तः ॥ २॥

आश्रयासाठी एखाद्या वृक्षाच्या बुंध्याशी बसलेला,
आपल्याच हातांनी आपला अल्पसा आहार घेणारा,
संपत्तीला फाटलेल्या वस्त्राप्रमाणे तुच्छ मानणारा,
खरोखरच धन्य आहे तो कौपीनधारी. (२)

स्वानन्दभावे परितुष्टिमन्तः
सुशान्तसर्वेन्द्रियवृत्तिमन्तः ।
अहर्निशं ब्रह्मसुखे रमन्तः
कौपीनवन्तः खलु भाग्यवन्तः ॥ ३॥

आपल्या अंतरातील परमानंदाने पूर्णपणे तृप्त झालेला,
इंद्रियांच्या वासनांचे पूर्णपणे दमन करणारा,
दिवस-रात्र 'ब्रह्मानंदा'त मग्न असणारा,
तो कौपीनधारी खरोखरच धन्य आहे. (३)

श्रृंगेरीचे पवित्र उगम (The Sacred Origins of Sringeri)Introduction: Sri Adi Shankaracharya

कृतीशील करुणा

केवळ त्यांच्या तात्विक कामगिरीमुळेच मानवजातीच्या महान गुरूंच्या पंक्तीत त्यांचे स्थान निश्चित झाले असते, तरीही श्री शंकराचार्यांची करुणा केवळ बौद्धिक क्षेत्रापुरती मर्यादित न राहता मानवी दुःखाचे निवारण करण्यापर्यंत विस्तारलेली होती. इतरांच्या कल्याणासाठी योगशक्तींचा वापर करण्याच्या त्यांच्या तत्परतेचे अनेक दाखले मिळतात—मग ते 'कनकधारा स्तोत्रा'द्वारे एका दरिद्री स्त्रीला समृद्धीचा आशीर्वाद देणे असो किंवा गंगेच्या पाण्यावर कमळाची फुले प्रकट करण्याच्या चमत्काराद्वारे त्यांचे शिष्य पद्मपादाचार्य यांची महती जगासमोर आणणे असो.

सहस्रावधी वर्षांसाठी दूरदर्शी वारसा

श्री शंकराचार्यांच्या दूरदर्शी नेतृत्वाचा कदाचित सर्वात चिरस्थायी पुरावा म्हणजे भारताच्या चार दिशांना त्यांनी स्थापन केलेली चार 'चतुराम्नाय पीठे' (मठ). अत्यंत दूरदृष्टीने त्यांनी आध्यात्मिक केंद्रांचे असे जाळे निर्माण केले, जे शतकानुशतके सनातन धर्माचे जतन आणि प्रसार करेल:

दक्षिणाम्नाय श्री शारदा पीठ (दक्षिणेकडील श्रृंगेरी येथे)

पूर्वाम्नाय श्री गोवर्धन पीठ (पूर्वेकडील पुरी येथे)

पश्चिमाम्नाय श्री कालिका पीठ (पश्चिमेकडील द्वारका येथे)

उत्तराम्नाय श्री ज्योतिर्पीठ (उत्तरेकडील बद्रीनाथ येथे)

या संस्थांची रचना करताना श्री भगवत्पादांनी मानवी स्वभाव आणि राष्ट्रीय एकात्मतेबाबतचे सखोल शहाणपण दर्शवले. उत्तरेकडील श्री सुरेश्वराचार्यांवर दक्षिणेकडील श्रृंगेरी पीठाची जबाबदारी सोपवण्यात आली, तर दक्षिणेकडील तोटकाचार्यांवर उत्तरेकडील ज्योतिर्पीठाची जबाबदारी देण्यात आली. त्यांनी अशी व्यवस्था केली की, केरळमधील नंपूथिरी ब्राह्मणांनी बद्रीनाथ मंदिरात पूजा करावी, तर कर्नाटकातील ब्राह्मणांवर नेपाळमधील पशुपतिनाथ मंदिरात पूजा करण्याची जबाबदारी सोपवण्यात आली. त्याचप्रमाणे, रामेश्वरम येथील श्री रामनाथस्वामी मंदिरातील पूजेची जबाबदारी त्यांनी महाराष्ट्रातील ब्राह्मणांवर सोपवली. अशा प्रकारे, देशाच्या दूरवरच्या भागांमधील मठांचे नेतृत्व करण्यासाठी विविध प्रदेशांतील आचार्यांची धोरणात्मकरीत्या नियुक्ती करून, त्यांनी आंतर-प्रादेशिक धार्मिक प्रथा प्रस्थापित केल्या ज्यांनी सांस्कृतिक देवाणघेवाणीला चालना दिली.

वैदिक परंपरेच्या या चार स्तंभांपैकी, दक्षिणाम्नाय श्रृंगेरी शारदा पीठाला आत्मज्ञान आणि शास्त्रपरंपरेवरील सखोल प्रभुत्व यांसारख्या श्री शंकराचार्यांच्या दैवी गुणांचे सातत्याने प्रतिनिधित्व करणाऱ्या ज्ञानी जगद्गुरूंची अखंड परंपरा जपण्याचा विशेष मान

प्राप्त आहे. बाराहून अधिक शतकांपासून, आत्मसाक्षात्कार झालेल्या महापुरुषांची ही अखंड परंपरा केवळ श्री आदि शंकराचार्यांच्या शिकवणीचे शब्दच नव्हे, तर त्यातील मूळ भावार्थही जपत आली आहे; ज्यामुळे प्रत्येक पिढीतील साधकांना त्यांनी मानवजातीला प्रदान केलेल्या आणि जीवनात परिवर्तन घडवून आणणाऱ्या ज्ञानाचा थेट लाभ घेता आला आहे. त्यांच्या अस्तित्वामुळे, त्या महान गुरूने प्रज्वलित केलेला प्रकाश मुक्तीची ओढ असलेल्या सर्वांसाठी परम सत्याकडे नेणारा मार्ग उजळवत आहे.

Courtesy : www.sringeri.net

(Will Continue…)

Our Website link : https://www.voiceofjagadguru.com/

Telegram Channel : https://t.me/voiceofjagadguru

Instagram Channel :

https://www.instagram.com/stories/voice_of_jagadguru_voj/3601249542534134684?igsh=MW90YW13N2c5b2hqaA==

WhatsApp Community Channel: https://chat.whatsapp.com/Ly4wlaTu8Kc3sjjEYU8KGu

YouTube Channel : https://youtube.com/@jagad-guru-channel?si=brkLFqiz8sZJ6UlI

Editorial Board		
Sri P A Murali	Hon' Advisor	Administrator & CEO, Sri Sringeri Mutt & It's Properties, Sringeri
Sri S N Krishnamurthy	Hon' Editor	Sri Sringeri Mutt, Sringeri
Sri Tangirala Shiva Kumara Sharma	Hon' Editor	Sri Sringeri Mutt, Sringeri
Sri B Vijay Anand	Web Director	Coimbatore
Smt B Srimathi Veeramani	Web Asst Director & Chief Editor	Tirunelveli
Sri K M Kasiviswanathan	Hon' Editor	Tirunelveli
Sri Vivek Godbole and Team	Translator/writer	Satara, Maharastra